

Ruimte binnen regelgeving benutten

Door Linda Bartman (Omgevingsmanager Zicht op Nederland bij het ministerie van VRO)

In de huidige bouw- en infrastructuursector ligt de nadruk steeds meer op duurzaamheid en circulaire processen. Dit brengt niet alleen kansen met zich mee, maar ook uitdagingen binnen bestaande wet- en regelgeving. Twee inspirerende initiatieven - Flevokust Haven en Meanderende Maas - laten zien hoe er binnen de bestaande wet- en regelgeving ruimte is om innovatieve werkwijzen toe te passen en zo circulair en hoogwaardig grondgebruik mogelijk te maken. Datagedreven ontwerpen helpt hierbij.

Flevokust Haven: data-ondersteunde besluitvorming voor grondstromen

In het project Flevokust Haven ontwikkelt de gemeente Lelystad zelf een binnendijks industrieterrein van zo'n 160 hectare. Daarbij zet de gemeente hoog in vanuit groene ambities: een duurzame gebiedsontwikkeling met een sterke ecologische component. Hoogwaardig gebruik van de 400.000 kuub vrijkomende grond in het gebied zelf en het upcyclen van bestaande grond voor hergebruik zijn hier onderdeel van. Bijkomend voordeel is CO₂-reductie door minder transport van grond en een grote kostenbesparing doordat er vrijwel geen bouwgrond aangekocht of afgevoerd hoeft te worden.

Het project Flevokust Haven in Lelystad heeft daarbij gebruikgemaakt van een innovatieve benadering van grondbeheer en sanering. Een geavanceerd GIS-systeem integreerde de gegevens uit ecologische onderzoeken, vergunningaanvragen en milieudata van de gemeente, de Omgevingsdienst Flevoland

▲ Flevokust Haven Lelystad

▲ Shovel op de bouwplaats

& Gooi en Vechtstreek en de provincie Flevoland. Dit maakte het mogelijk om een integraal sanerings- en grondplan voor het gebied op te stellen. Dankzij deze transparante samenwerking en digitale aanpak kon snel gestart worden met het saneren van verontreinigde grond. Het systeem werd daarnaast ingezet voor het beheer en hoogwaardig gebruik van grondstromen. Hierdoor kon bijna alle vrijkomende grond binnen het gebied

gebruikt worden.

Deze methodiek is inmiddels verder doorontwikkeld door deze kennis te delen met andere partijen in Nederland, mede via de Buyer Group Grondstromen waarin de ministeries VRO en IenW ook deelnemen. Het GIS-systeem wordt gekoppeld aan een digitale marktplaats voor grondstromen. Deze was al in gebruik bij de werk- en denkmethode 'Grip op Grond' van de provincie Fryslân. Het nieuwe platform stelt bedrijven en overheden in staat om

'Het GIS-systeem integreerde onderzoeken, vergunningaanvragen en milieudata voor optimaal grondbeheer'

vraag en aanbod van grond in een geregleerde en transparante omgeving te matchen. De koppeling met de milieukwaliteitsdata uit de Basisregistratie Ondergrond (BRO) in de GIS-omgeving maakt realtime analyses en optimalisatie van vraag en aanbod mogelijk. Het platform wordt momenteel doorontwikkeld en steeds meer overheden en marktpartijen sluiten aan.

Meanderende Maas: circulair grondgebruik door samenwerking en maatwerk

Het project Meanderende Maas richt zich op de versterking van 26 kilometer dijk en biedt tegelijkertijd meer ruimte voor de rivier. Een van de meest innovatieve aspecten is het hoogwaardig gebruik van vier miljoen kuub vrijkomende grond. Door samenwerking tussen tien partners, waaronder waterschappen, provincies, gemeenten en Rijkswaterstaat, kon een systeem worden ontwikkeld waarin vraag en aanbod van grond binnen het projectgebied op elkaar worden afgestemd. Zo kon twee miljoen kuub grond hergebruikt worden binnen het gebied en is twee miljoen kuub hoogwaardig

‘Door samenwerking en maatwerk kon vier miljoen kuub grond circulair worden ingezet binnen het project’

grond gebruikt voor andere dijkversterkingen en de productie van dakpannen en bakstenen. Een cruciale factor hierin is het gebiedsspecifiek beleid, waarmee het mogelijk is om lokale grond direct in het project te gebruiken zonder dat deze eerst extern verwerkt hoeft te worden – of afgevoerd moet worden naar een stortplaats. Door een zorgvuldige onderbouwing met een

bodemkwaliteitskaart kunnen milieuvordelen worden gerealiseerd, zoals een CO₂-reductie door minder transport van grond en de inzet van gebiedseigen grond in andere projecten binnen het gebied. De werkwijze loont - in dit geval een besparing van maar liefst 30 miljoen op de grondbalans. Maar dit succes staat of valt met de zorgvuldige uitvoering door alle betrokken partijen van het volledige proces, de inzet van informatie over de bodemkwaliteit en de juiste toepassing van gebiedsspecifiek beleid.

Samenwerking, maatwerk en innovatieve datatoepassingen: de sleutel tot succes

Zowel Flevokust Haven als Meanderende Maas laten zien dat samenwerking, innovatieve data-toepassingen en maatwerk binnen bestaande wet- en regelgeving essentieel zijn om duurzame en circulaire werkwijzen toe te passen. Belangrijke succesfactoren hierbij zijn:

- Digitaal en integraal samenwerken over projecten en gemeentegrenzen heen.
- De markt vroegtijdig aanhaken.
- Initiatief om de ruimte in bestaande wet- en regelgeving op te zoeken.
- Datagedreven onderbouwing via bodemkwaliteitskaarten, milieuanalyses en digitale modellen.
- Integrale aanpak waarbij vraag en aanbod van grondstromen slim bij elkaar komen.
- Innovatieve recycling van andere grondstoffen en materialen en circulaire toepassingen binnen wettelijke kaders.

Door deze aanpak ontstaat niet alleen een duurzamer project, maar ook kostenbesparingen en verbeterde milieuprestaties. Wet- en regelgeving hoeft dus geen beperking te zijn, maar kan met de inzet van ruimtelijke informatie juist een katalysator voor innovatie worden. ■

▲ Meanderende Maas